

Załącznik nr 4 do Uchwały Senatu nr 430/01/2015**SYLABUS**

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2015-2018

*(skrajne daty)***1.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE/MODULE**

Nazwa przedmiotu/ modułu	<i>Retoryka i erystyka</i>
Kod przedmiotu/ modułu*	MK_40
Wydział (nazwa jednostki prowadzącej kierunek)	Wydział Socjologiczno – Historyczny Instytut Nauk o Polityce
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Wydział Socjologiczno – Historyczny Instytut Filozofii
Kierunek studiów	Politologia
Poziom kształcenia	Studia I stopnia
Profil	<i>ogólnoakademicki</i>
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr studiów	Rok I, semestr II
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot fakultatywny
Koordynator	Agnieszka Iskra-Paczkowska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Agnieszka Iskra-Paczkowska

* - zgodnie z ustaleniami na wydziale

1.2. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt ECTS
		30						2

1.3. SPOSÓB REALIZACJI ZAJĘĆ ZAJĘCIA W FORMIE TRADYCYJNEJ**1.4. FORMA ZALICZENIA PRZEDMIOTU/ MODUŁU ZALICZENIE Z OCENĄ****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

STUDENCI POWINNI DYSPONOWAĆ WIEDZĄ OGÓLNOĄ Z ZAKRESU HUMANISTYKI

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA , TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1. Cele przedmiotu/modułu

C1	Celem kształcenia w ramach przedmiotu jest wiedza teoretyczna z zakresu retoryki
C2	Sprawność praktyczna: umiejętność pracy z tekstem, skonstruowania mowy stosownie do „tematu, miejsca i audytorium” i odpowiedniego jej wygłoszenia (mówienie wedle dyspozycji, odpowiednie operowanie głosem, mowa ciała)
C3	trening erystyczny (kultura operowania słowem, „świadomość konwencji i norm językowych, umiejętność zbijania argumentów przeciwnika i obrony własnych, sprecyzowanie celu dyskusji)
C4	Ogólnym celem przedmiotu jest doskonalenie kompetencji językowych.

3.2 EFEKTY KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU/ MODUŁU (WYPEŁNIA KOORDYNATOR)

EK (EFEKT KSZTAŁCENIA)	TREŚĆ EFEKTU KSZTAŁCENIA ZDEFINIOWANEGO DLA PRZEDMIOTU (MODUŁU)	ODNIESIENIE DO EFEKTÓW KIERUNKOWYCH (KEK)
W01	IDENTYFIKUJE HISTORYCZNE, EKONOMICZNE, SPOŁECZNE, KULTUROWE (WŁADZA, PRZEMOC SYMBOLICZNA) UWARUNKOWANIA DYSKURSÓW POLITYKI	K1A_W02
W02	WYJAŚNIA ROLĘ MEDIÓW W WARUNKACH SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO	K1A_W03
W03	MA WIEDZĘ O NORMACH ETYCZNYCH, POLITYCZNYCH I PRAWNYCH REGULUJĄCYCH POPRAWNĄ KOMUNIKACJĘ W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	K1A_W12
U01	KORZYSTA Z TECHNIK INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNYCH W CELU POSZERZENIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI	K1A_U02
U02	ANALIZUJE TREŚCI PRZEKAZU MEDIALNEGO POD KĄTEM STRATEGII RETORYCZNYCH W NIM ZASTOSOWANYCH, UMIE WYKORZYSTAĆ TAKI PRZEKAZ W DZIAŁALNOŚCI PUBLICZNEJ	K1A_U03
U03	PRZYGOTOWUJE TYPOWE PRACE PISEMNE I WYSTĄPIENIA USTNE WYKORZYSTUJĄC UMIEJĘTNOŚĆ POPRAWNEJ ARGUMENTACJI DOTYCZĄCE ZAGADNIENÍ POLITYCZNYCH Z WYKORZYSTANIEM OPRACOWAŃ NAUKOWYCH I AKTÓW PRAWNYCH	K1A_U11
K01	MA ŚWIADOMOŚĆ ZNACZENIA ZACHOWYWANIA SIĘ W	K1A_K05

	SPOSÓB PROFESJONALNY I ETYCZNY W PRACY ZAWODOWEJ ORAZ DZIAŁALNOŚCI PUBLICZNEJ	
Ko2	ROZUMIE POTRZEBĘ STOSOWANIA ZASAD ETYKI I KODEKSÓW ZAWODOWYCH W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ	K1A_K08

3.3 TREŚCI PROGRAMOWE (wypełnia koordynator)

A. Problematyka zajęć konwersatoryjnych

<p>Treści merytoryczne</p> <p>Zagadnienia wstępne: przedmiot i cel retoryki: retoryka jako element kultury ogólnej, sztuka i teoria operowania słowem - przekonującego mówienia, czytania i pisania stosownie do tematu, odbiorcy i okoliczności; rozróżnienie między retoryką a erystyką</p> <p>Rys historyczny: poezja jako źródło retoryki i filozofii; antyczna pochwała słowa (Logosu), <i>psychagogiczna</i> moc słowa; powstanie ruchu sofistycznego;; sofiści (Gorgiasz z Leontinoj, Izokrates) jako twórcy retorycznej tradycji ateńskiej; konsekwencje postawy sofistów - człowiek miarą wszystkich rzeczy, subiektywizacja i relatywizacja takich kategorii jak prawda, dobro, sprawiedliwość, egalitaryzm sofistycznej edukacji; spór filozofii z retoryką o to, która jest lepszą formą (tak co do celów, jak i metod) <i>paidei</i> (platońska krytyka retoryki płynąca z założeń jego systemu filozoficznego: <i>doxa</i> a <i>episteme</i>)</p> <p>Normy w komunikacji językowej: grzeczność, językowe rytuały, repliki aktów grzecznościowych, ranga pragmatyczna rozmówców a grzeczność językowa, tytułatura, formy adresatywne; kompetencja komunikacyjna; formy grzecznościowe w mediach elektronicznych</p> <p>Kłamstwo: jako strategia językowa, akt peformatywny, szczerłość vs. fałsz w komunikacji, kłamstwa grzecznościowe, białe kłamstwa, grzeczność pozytywna i negatywna</p> <p>Społeczne otoczenie mowy – podstawy socjolingwistyki, pojęcie socjolektu (Labov), etnografia komunikacji (Goffman), komunikacja w grupie; socjalizacja, akulturacja a język</p>

Metafora

a/ Metafora jako podstawowy trop retoryczny: pojęcie normy językowej, metafory zleksykalizowane – metafory czynne, zasady użycia metafory, katachreza – wyrażenia katachretyczne

b/ „Metafory w naszym życiu” – koncepcja G. Lakoffa (perspektywa kognitywistyczna)

Retoryka Arystotelesa: najpełniejsza antyczna definicja retoryki („retoryka jest to umiejętność metodycznego odkrywania tego, co w odniesieniu do każdego przedmiotu może być przekonywające”); *doxa* (obszar opinii, prawdopodobieństwa) jako naturalna sfera retoryki; wyjątkowość i znaczenie sztuki retoryki w życiu społecznym; arystotelesowska analiza mowy (dynamika mowy, potencjał stale tkwiący w słowach, doskonalenie perswazyjnej możliwości słowa, style i strategie retoryczne); brak aspektu moralizatorskiego w odniesieniu do retoryki.

Pojęcie toposu – sens retoryczny, znaczenie kulturowe

Podstawowe zasady retoryczne: organiczność, stosowność („taki retoryczny”), funkcjonalność; potrójna funkcja retoryki - trzy typy perswazji: oddziaływanie na rozum (*logos*), wolę (*éthos*) i uczucia, żądze (*pathos*) - funkcja informująca (dowody rzeczowe i retoryczne, przykłady, *entymematy*), zniewalająca i estetyczna mowy; rodzaje retoryczne: mowa deliberatywna, osądająca, popisowa; toposy charakterystyczne dla różnych rodzajów retorycznych; style retoryczne (niski, średni, wysoki).

Zasady przygotowywania mowy

Analiza pięciu tzw. „zadań mówcy”: 1/ zbieranie materiału [*inventio*] 2/ uporządkowanie materiału [*dispositio*] - plan mowy: Wstęp/ Przedstawienie problemu/ Podział/ Wywód (potwierdzenie, obalenie)/ Zakończenie 3/ nadanie mowie odpowiedniego kształtu [*elocutio*] 4/ pamięciowe opanowanie [*memoria*] 5/ wygłoszenie [*actio*]; nadanie mowie odpowiedniego kształtu (*elocutio*): 1/stosowność (*aptum*) 2/ poprawność (*latinitas*): typowe błędy językowe (barbaryzm, oksymoron, pleonazm, tautologia, solecyzm) 3/ przejrzystość (*perspicuitas*) 4/ ozdoba (*ornatu*): tropy, figury myśli, figury słowne, amplifikacja, kompozycja mowy

<p>Praktyka językowa a retoryka</p> <p>Praktyczne zastosowania retoryki: retoryka a public relations, retoryka w reklamie, retoryka a propaganda polityczna („agoniczny” charakter dyskursu polityki, pojęcie nowomowy i jej odmiany – matryce językowe, „język ezopowy”, zmilitaryzowana metafora)</p>
<p>Mowa retoryczna – ćwiczenia praktyczne</p> <p>Wygłoszenie mowy (actio): segmentacja wypowiedzi, poprawne akcentowanie, poprawna wymowa, umiejętne operowanie głosem, rola i znaczenie elementów werbalnych i pozawerbalnych w procesie komunikowania / dyskusja nad wystąpieniami (sposób wygłoszenia, dobór środków retorycznych, siła perswazyjna danej mowy) – „fortunność” wystąpienia</p>
<p>Dialektyka erystyczna” – teoria i praktyka</p> <p>„Dialektyka erystyczna”: analiza chwytów nierzetelnej, nieuczciwej argumentacji, której celem jest zdyskredytowanie przeciwnika vs. erystyka jako sztuka prowadzenia sporu (umiejętność argumentacji, poprawność wyводу; prawda, słuszność jako „idee regulatywne” konfliktu opinii czy postaw)</p>
<p>Ćwiczenia erystyczne; zbieranie materiału i umiejętność jego selektywnego wykorzystania (wyodrębnianie argumentów potwierdzających / obalających przyjętą tezę; znaczenie i rola toposów w erystyce; argumentacja centralna a argumentacja peryferyjna</p>

3.4 METODY DYDAKTYCZNE

KONWERSATORIUM: ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW ŹRÓDŁOWYCH, DYSKUSJA, PRACA W GRUPACH, ĆWICZENIA PRAKTYCZNE

4 METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

SYMBOL EFEKTU	METODY OCENY EFEKTÓW KSZTAŁCENIA (NP.: KOŁOKWIUM, EGZAMIN USTNY, EGZAMIN PISEMNY, PROJEKT, SPRAWOZDANIE, OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ)	FORMA ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH: KONWERSATORIUM
W01	SYSTEMATYCZNA OCENA MERYTORYCZNEGO PRZYGOTOWANIA I AKTYWNOŚCI STUDENTA PODCZAS ZAJĘĆ (ZWŁASZCZA KW 1 – 5);	KW

	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ + KOLOKWIUM USTNE	
W02	SYSTEMATYCZNA OCENA MERYTORYCZNEGO PRZYGOTOWANIE I AKTYWNOŚĆ STUDENTA PODCZAS ZAJĘĆ (ZWŁASZCZA KW 6, 8, 10); OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ + KOLOKWIUM USTNE	KW
W03	SYSTEMATYCZNA OCENA MERYTORYCZNEGO PRZYGOTOWANIE I AKTYWNOŚĆ STUDENTA PODCZAS ZAJĘĆ (ZWŁASZCZA KW 3, 7, 9); OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ + KOLOKWIUM USTNE	KW
U01	OCENA UMIEJĘTNOŚCI SELEKCJI I SYSTEMATYZACJI MATERIAŁU DOKONYWANA NA PODSTAWIE AKTYWNEGO UCZESTNICTWA W ZAJĘCIACH - SPRAWOZDANIE	KW
U02	OCENA UMIEJĘTNOŚCI ZEBRANIA I ANALIZY PRZYKŁADÓW POPRAWNEJ/ BŁĘDNEJ ARGUMENTACJI W TEKSTACH PRASOWYCH I MEDIACH ELEKTRONICZNYCH DOKONYWANEJ PRZEZ STUDENTA W RAMACH ZAJĘĆ - SPRAWOZDANIE	KW
U03	PRZYGOTOWANIE I PRZEDSTAWIENIE PRZEZ STUDENTA MOWY RETORYCZNEJ - PROJEKT	KW
K01	OCENIE PODLEGA UMIEJĘTNOŚĆ WSPÓLDZIAŁANIA W GRUPIE, PROWADZENIA DYSKUSJI O CHARAKTERZE SYNERGICZNYM Z ODWOŁANIEM SIĘ DO ARGUMENTACJI CENTRALNEJ - OBSERWACJA PODCZAS ZAJĘĆ	KW
K02	OBSERWACJA PODCZAS ZAJĘĆ	KW

4.2 WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU (KRYTERIA OCENIANIA)

<p>FORMA ZALICZENIA: NA PODSTAWIE OCEN CZĄSTKOWYCH (SYSTEMATYCZNEJ OCENIE PODLEGA MERYTORYCZNE PRZYGOTOWANIE I AKTYWNOŚĆ PODCZAS ZAJĘĆ) ORAZ OCENY PRZYGOTOWANIA I PRZEDSTAWIENIA PRZEZ STUDENTÓW MOWY RETORYCZNEJ, UMIEJĘTNOŚCI OBRONY ZAWARTYCH W NIEJ ARGUMENTÓW, UMIEJĘTNOŚCI PROWADZENIA DYSKUSJI (OCENA PRAKTYCZNEJ UMIEJĘTNOŚCI ZASTOSOWANIA ZDOBYTEJ WIEDZY) I KOLOKWIUM USTNE.</p>

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Aktywność	Liczba godzin/ nakład pracy studenta
godziny zajęć wg planu z nauczycielem	30 h

przygotowanie do zajęć	10 h
Krytyczna analiza tekstów kultury (prasa, media elektroniczne)	5 h
czas na napisanie referatu (mowy retorycznej)	5 h
Przygotowanie do zaliczenia	9 h
udział w konsultacjach – ustne kolokwium	1 h
SUMA GODZIN	60 h
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2 punkty ECTS

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/MODUŁU

WYMIAR GODZINOWY	
ZASADY I FORMY ODBYWANIA PRAKTYK	BRAK

7. LITERATURA

<p>LITERATURA PODSTAWOWA:</p> <p>Arystoteles, <i>Retoryka</i> (wybrane fragmenty)</p> <p>Arystoteles, <i>Topiki</i> (wybrane fragmenty)</p> <p><i>Retoryka</i>, red. M. Barłowska, A. Budzyńska – Daca, P. Wilczek</p> <p>M. Korolko, <i>Sztuka retoryki. Przewodnik encyklopedyczny</i></p> <p>A. Schopenhauer, <i>Erystyka czyli sztuka prowadzenia sporów</i></p> <p><i>Erystyka czyli o sztuce prowadzenia sporów</i>, red. A. Budzyńska-Daca, J. Kwosek</p> <p>D.W. Allhoff, <i>Sztuka przekonywania do własnych racji. Retoryka i komunikacja</i>, przeł. P. Włodyga</p> <p>M. Marcjanik, <i>Grzeczność w komunikacji językowej</i></p> <p><i>Grzeczność nasza i obca</i>, red. M. Marcjanik</p> <p>B. Drabik, <i>Językowe rytuały tworzenia więzi interpersonalnej</i></p> <p>J. Antas, <i>O kłamstwie i kłamaniu</i></p> <p>B. Ollivier, <i>Nauki o komunikacji</i>, rozdz. „Ja” nie komunikuje, czyli komunikacja w grupie</p> <p>G. Lakoff, M. Johnson, <i>Metafory w naszym życiu</i>,</p> <p>K. Bredemeier, <i>Reguły skutecznej komunikacji</i>, przeł. D. Kuczyńska – Szymala</p> <p>John Austin, <i>Jak działać słowami</i></p> <p>M. Głowiński, <i>Nowomowa i ciągi dalsze</i>,</p> <p>M. Głowiński, <i>Peereliada</i></p> <p>E. Goffman, <i>Człowiek w teatrze życia codziennego</i></p>

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

K. Tuszyńska-Maciejewska, *Platon a retoryka. Od krytyki do modelu*

J. Antas, *Co mówią ręce. Wprowadzenie do komunikacji niewerbalnej*, [w:] *Retoryka dziś. Teoria i praktyka*, red. R. Przybylska, W. Przyczyna

J. Huizinga, *Homo ludens. Zabawa jako źródło kultury*, przeł. M. Kurecka, W. Wirpsza, rozdz. *Ludyczne formy filozofii*

E. Lewandowska – Tarasiuk, *Sztuka występów publicznych czyli jak zostać dobrym mówcą*

H. Cichocka, J.Z. Lichański, *Zarys historii retoryki. Od początku do upadku Cesarstwa Bizantyjskiego*

Uwieść słowem, czyli Retoryka stosowana, red. J.Z. Lichański

Cyceron, *Mowy*, przeł. S. Kołodziejczyk, J. Mrukówna, D.. Turkowska

Magia słowa. Słynne oracje, oprac. Z. Zariczny

E. Matynia, *Demokracja performatywna*

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej